

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ บทบาทของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร
ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยจัดการต้นน้ำ
แม่ทะลบหลวง อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายทวนทอง ทองประเสริฐ

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ อาจารย์ ดร.จันทนา สุทธิจารี

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของประชาชนในการจัดการป่าต้นน้ำลำธาร ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวง 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคของประชาชนในการจัดการป่าต้นน้ำลำธาร ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวง ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทะลบ และผู้นำชุมชนในตำบลแม่ทะลบ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ โดยขนาดตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 69 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า

1) ประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่ทะลบ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ มีบทบาทในการจัดการป่าต้นน้ำลำธารที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวง ดังนี้

(1) บทบาทด้านการให้ข้อมูลเบื้องต้น คือ เป็นผู้ให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการและการพัฒนากับหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวง

(2) บทบาทด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน คือ มีโอกาสเสนอความคิดเห็นต่อแผนปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวง

(2) บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ คือ เป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำให้กับประชาชนในหมู่บ้าน

(3) บทบาทด้านการประสานงาน คือ ทำหน้าที่ประสานงานจัดกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร ระหว่างหน่วยหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวงกับประชาชนในหมู่บ้าน

(4) บทบาทด้านการปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวม คือ ทำหน้าที่ตรวจสอบไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร

(5) บทบาทด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน คือ เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารอยู่เป็นประจำ

(6) บทบาทด้านการเป็นผู้ประนีประนอมความขัดแย้ง คือ ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์บนที่ดิน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวง

(7) บทบาทด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามและประเมินผล คือ เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวงต่อศูนย์จัดการต้นน้ำที่ 1

2) ปัญหาหรืออุปสรรคของประชาชนในการจัดการป่าต้นน้ำลำธาร ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวง ประกอบด้วย

(1) ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ คือ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องยังไม่มีภารกิจอำนาจในการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารให้กับประชาชน

(2) ด้านเศรษฐกิจ คือ ประชาชนมีรายได้น้อย จึงให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร

(3) ด้านวัฒนธรรม คือ ประชาชนที่นับถือผีจะไม่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร ที่ทางราชการได้ดำเนินการตามแนวทางของศาสนาพุทธ เช่น การบวชป่า

(4) ด้านข้อมูลข่าวสาร คือ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ไม่สามารถเข้าใจภาษาราชการ ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางของทางราชการการได้

3) ข้อเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

(1) รัฐบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต้องดำเนินการกระจายอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการสิทธิชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาบริหารจัดการป่าต้นน้ำลำธารตามศักยภาพ

(2) กำหนดให้มีคณะที่ปรึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยประชาชนในพื้นที่ทุกกลุ่ม และผู้แทนจากทุกภาคส่วน ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาสำหรับจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวง

(3) ประชาชนในพื้นที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดและสละทรัพยากรตามความสามารถสำหรับการดำเนินงานอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร

(4) ประชาชนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ทะลบหลวงต้องปรับทัศนคติด้านการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำให้สอดคล้องกัน

Independent Study Title	The Role of People in Watershed Forest Conserving Under the Responsibility of Mae Thalop Luang Watershed Station, Chai Prakan District, Chiang Mai Province
Author	Mr. Tuanthong Thongprasert
Degree	Master of Arts (Political Science)
Independent Study Advisor	Lecturer Dr. Jantana Suttijaree

ABSTRACT

The Objective of “The Role of People in Watershed Forest Conserving under the Responsibility of Mae Thalop Luang Watershed Station, Chai Prakan District, Chiang Mai Province” are : 1) to study the role of People in watershed forest conserving under the responsibility of Mae Thalop Luang Watershed Station, Chai Prakan District, Chiang Mai Province, and 2) to analyze the problems or obstacles of peoples in management of watershed forest conserving under the responsibility of Mae Thalop Luang Watershed Station, Chai Prakan District, Chiang Mai Province.

The population in this study is administrators and staff who concern with watershed forest conserving under the responsibility of Mae Thalop Luang Watershed Station, administrators and community leaders of Mae Thalop Luang sub district, Chai Prakan District, Chiang Mai. This study was conducted by participant observation and in-depth interview 69 key informants. The data analyzed by description. The findings revealed that:

1) Peoples in Tambon Mae Thalop, Phrao District, Chiang Mai Province have the roles to manage in watershed forest conserving under the responsibility of Mae Thalop Luang Watershed Station. The roles are as follows :

(1.1) The role of providing basic necessary information for management and development to Mae Thalop Luang Watershed Station.

(1.2) The role of participation in the plan. People have an opportunity to show their opinions for the action plan of Mae Thalop Luang Watershed Station.

(1.3) The role of public relation. People transfer the information which concern with watershed forest conserving.

(1.4) The role of the coordinator is responsible for coordinating activities / projects of conserving forest watershed, Between the Mae Thalop Luang Watershed Station and the people in village.

(1.5) The role of protecting the interests of public is monitoring invasion of the forest watershed.

(1.6) The role of cooperation. People cooperate to organize the activities/ projects of conserving forest watershed.

(1.7) The role of compromise. People resolves the conflicts about the benefit of land use which in responsibility of Mae Thalop Luang Watershed Station.

(1.8) The role of participation in the process of monitoring and evaluation. People provide information about the results of the Mae Thalop Luang Watershed Station.

(2) The problems or obstacles in the management of forest watershed conserving under the responsibility of the Mae Thalop Luang Watershed Station will include;

(2.1) Policy and management. Government offices which relate to the problems, haven't decentralized power for people in order to conserve the forest watershed.

(2.2) Economy. People get low income so they give more important to their work than the activities / projects of forest watershed conserving.

(2.3) Cultural. People who respect the ancestor, will not participate the activities / projects of forest watershed conserving because the government officers do the activities / projects according to Buddhism, such as, ordaining trees in the forest.

(2.4) The information. Most people can't understand the official language, so they can't follow the approach of the government.

(3) Recommendation for peoples in participation of watershed forest conserving.

(3.1) Central and local government have to decentralize power to people regarding to the community right and give the chances to local people to manage watershed forest conserving due to their capacity.

(3.2) To set up the advisor committees which compose by all groups of local people and the represent from every segments that give the advice to do the annual action plan for Mae Thalop Luang Watershed Station.

(3.3) People have to follow the law strictly and donate their resources due to their capacity in order to conserve watershed forest.

(3.4) Local people and officers of Mae Thalop Luang Watershed Station have to match up their attitude about the watershed forest conserving.